

1 Η θύελλα που σαρώνει το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν οδηγεί
2 μόνο στην οικονομική ύφεση και τη νέα φτώχεια· αυτές θα είναι οι
3 πρώτες επιπτώσεις και ασφαλώς οι πιο δυσάρεστες για τις ζωές των
4 δοκιμαζόμενων πληθυσμών. Παράλληλα, ίσως ήδη έχει αρχίσει μια
5 αναθεώρηση των κυρίαρχων ιδεολογικών σταθερών βάσει των οποίων τις
6 τελευταίες δεκαετίες πορεύθηκαν, εκουσίως ή ακουσίως, οι περισσότερες
7 κοινωνίες.

8 Λέγοντας ιδεολογικές σταθερές, δεν εννοούμε ένα συμπαγές σύστημα
9 αρχών, αλλά ένα νεφέλωμα ιδεών, δοξασιών, τάσεων και συμπεριφορών,
10 ρητορικών σχημάτων, σχημάτων χειραγώγησης. Τα περισσότερα στοιχεία σε
11 αυτό το νεφέλωμα είναι —ήταν— κοινοτοπίες ή ακροβασίες διατυπωμένες ως
12 αυταπόδεικτες, με αξιώσεις καθολικής ισχύος. Λόγου χάριν, μόλις πριν
13 από ενάμιση χρόνο, ακούγονταν πολλές φωνές υπέρ της τοποθέτησης των
14 αποθεματικών των ασφαλιστικών Ταμείων σε σύνθετα χρηματιστηριακά
15 προϊόντα, που υπόσχονταν υψηλές αποδόσεις. Κανείς δεν μιλούσε για
16 κινδύνους, τουλάχιστον για ανεξέλεγκτους κινδύνους, κανείς δεν
17 διανοείτο να αμφισβητήσει την αξιοπιστία και την ομπρέλα ασφαλείας που
18 προσέφεραν οι πιστωτικοί κολοσσοί που συνέθεταν δομημένα ομόλογα. Η
19 αγορά αυτορρυθμίζεται, η αγορά προσφέρει ευκαιρίες, η αγορά
20 επιβραβεύει τους τολμηρούς και τιμωρεί τους συντηρητικούς. Έτσι
21 έλεγαν.

22 Τώρα, πάνω στα συντρίμια της άπληστης αγοράς, πάνω στα φρέσκα ερείπια
23 μιας πολιτικής που επί δεκαετίες αποθέωνε τις αλόγιστες
24 ιδιωτικοποιήσεις, τον υπερδανεισμό, τη συγκεντροποίηση, τη συρρίκνωση
25 της δημόσιας παρέμβασης, διοικητές κεντρικών τραπεζών και πρωθυπουργοί
26 αναγκάζονται να δηλώσουν ότι εγγυώνται τις μικροκαταθέσεις των
27 πολιτών... Δηλαδή, αναγκάζονται να αναλάβουν τον πολιτικό,
28 συνταγματικό εντέλει, ρόλο για τον οποίο πάντα προορίζονταν: να
29 εγγυώνται την ισοπολιτεία και την ευημερία, να ελέγχουν τις
30 εξωπολιτικές δυνάμεις, να υπερασπίζονται τον δημόσιο χώρο. Και οι
31 μικροκαταθέσεις αποτελούν δημόσιο χώρο· είναι το τελευταίο καταφύγιο
32 του μικρομεσαίου πλήθους· είναι προϊόν μόχθου μιας ζωής· αυτά τα πολλά
33 μικροπροϊόντα σχηματίζουν την κεφαλαιακή βάση των τραπεζών. Μαζί με το
34 χρήμα των ασφαλιστικών Ταμείων, χρήμα από εργασία κι αυτό.

35 Η αναδίπλωση άρα στα χαρακώματα υπεράσπισης των μικροκαταθέσεων είναι
36 εν πολλοίς επαναφορά σε πολιτική υπό «παλαιούς» όρους· στην, ας πούμε,
37 προ παγκοσμιοποίησης πολιτική, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις σχέσεις
38 ύλης οικονομίας και δημόσιας σφαίρας. Όταν η ύλη φύσκα σπάσει, η
39 δημόσια σφαίρα, κατεξοχήν υλική και ασυμπίεστη, διεκδικεί όρους
40 βιώσιμης λειτουργίας της. Οι όροι αυτοί είναι ό,τι ξεχάστηκε μέσα σε
41 δυόμιση δεκαετίες απορρύθμισης: είναι ο δημοκρατικός έλεγχος, είναι η
42 απρόσκοπτη εκδήλωση υγιούς κοινωνικού ανταγωνισμού, είναι η διαρκής
43 επανεφεύρεση του πολιτικού διακυβεύματος.

44
45 http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_05/10/2008_2872
46 27

47
48 <http://news.kathimerini.gr>
49

50 Υπηρετές μιας άυλης φούσκας - Νίκος Ευδάκης
51

52 05.10.2010